

УДК 657.37

DOI:10.5281/zenodo.11866726

О.М. Ляпун, здоб. ступ. PhD (ДБТУ, Харків)

О.П. Богомаз, здоб. ступ. PhD (ДБТУ, Харків)

ОБЛІК ТА ESG-ЗВІТУВАННЯ ЗА СТАНДАРТАМИ ЄС: ГАРМОНІЗАЦІЯ І ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Інтеграція до Європейського Союзу (ЄС) передбачає адаптацію українських бізнес-практик до високих стандартів прозорості фінансової інформації, підзвітності та відповідальності через запровадження міжнародно визнаних стандартів фінансового, екологічного, соціального та управлінського звітування. Подібний формат звітування засвідчує дотримання бізнесом доктрини сталого розвитку, сприяє зростанню довіри та залученню інвестицій, дозволяє знизити ризики для інвесторів, що є критично важливим для відновлення та економічного зростання в Україні.

ESG-фактор дедалі частіше стає щораз вагомішим: люди вже не хочуть платити гроші «завзятим» забруднювачам довікля, податковим «ухиляльникам» чи тим, хто будує потворний хмарочос на місці незаконно знесеної пам'ятки архітектури [1]. Дослідження KPMG з питань сталого розвитку та ESG [2] свідчить, що 96% із 250 провідних компаній світу, відомі як G250, звітують про сталий розвиток та ESG. Використання глобальних стандартів, таких як стандарти Глобальної ініціативи зі звітності (GRI), Ради зі стандартів обліку сталого розвитку (SASB) та керівних принципів фондової біржі також збільшилося, причому стандарти GRI використовуються найчастіше. Найвищі показники звітувань з питань сталого розвитку та ESG демонструють країни Азіатсько-Тихоокеанського регіону (89% компаній регіону), дещо нижчі – компанії з Європи (82% компаній), Америки (74% компаній) та Близького Сходу і Африки (56 % компаній).

Відновлення економічної активності та сталий розвиток вітчизняного бізнесу неможливі без системи показників ESG, що відображають його конкурентоздатність та вплив на довікля й суспільство. Тому важливим кроком на шляху інтеграції до європейської економічної спільноти є гармонізація обліку відповідно до вимог ЄС. Цей процес передбачає приведення національних стандартів бухгалтерського обліку у відповідність із Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ), що сприяє підвищенню прозорості, порівнянності та надійності фінансової інформації, та врахування принципів екологічної, соціальної та управлінської відповідальності

(ESG), що сприяє порозумінню з інвесторами і забезпечує стійкий розвиток суб'єктів бізнесу та економіки в цілому.

Процес гармонізації обліку відповідно до найкращих міжнародних практик обтяжується низкою викликів, потребує значних зусиль та ресурсів [3], проте, формує переваги, якими визначаються перспективи із впровадження у вітчизняну практику бізнесу стандартів ЄС щодо sustainable-звітності (рис. 1).

Рисунок 1 - Виклики, переваги та перспективи гармонізації обліку в Україні

Основними проблемами, що уповільнюють імплементацію та адаптацію міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) і ESG-звітуння в Україні є:

- низька обізнаність і компетентність через відсутність необхідних знань та навичок у працівників;
- високі витрати на навчання персоналу, оновлення інформаційних систем та залучення зовнішніх консультантів;
- небажання адаптувати нові методи обліку та звітування;
- недостатня регуляторна підтримка на національному рівні;
- інформаційна нерівність через те що різні сектори економіки мають різні рівні доступу до інформації та ресурсів.

Перспективними заходами з впровадження стандартів звітування ЄС вбачаються:

- підвищення обізнаності про МСФЗ та ESG та навчання серед керівників і працівників підприємств (освітні програми, семінари, тренінги тощо) із забезпеченням доступу до ресурсів та матеріалів, які пояснюють переваги та методи впровадження міжнародних стандартів;

– забезпечення державної фінансової підтримки та стимулів для підприємств, що впроваджують міжнародні стандарти (гранти, субсидії або податкові пільги для покриття витрат на навчання, консультації та технологічні оновлення тощо);

– регуляторна підтримка (розробка та впровадження чітких нормативних актів, які регулюють процес адаптації та впровадження МСФЗ та ESG) і забезпечення належного моніторингу та контролю за дотриманням стандартів;

– співпраця з міжнародними організаціями та експертами для отримання консультацій та підтримки в процесі впровадження стандартів, що дозволить скористатися найкращими світовими практиками та адаптувати їх до українських умов;

– інформаційно-технологічна підтримка (інвестування в сучасні інформаційні системи, що забезпечують автоматизацію процесів обліку та звітування), що дозволить знизити витрати часу та ресурсів на підготовку звітності, підвищуючи її точність та своєчасність;

– спеціальні програми підтримки для малих та середніх підприємств, що включають консалтингові послуги, навчання та доступ до фінансових ресурсів;

– поширення інформації про успішні приклади впровадження МСФЗ та ESG серед українських компаній, що може стимулювати інших підприємців до впровадження стандартів, показуючи реальні вигоди та результати.

Отже, провадження міжнародних стандартів звітування є важливим кроком на шляху до інтеграції України в світову економіку та підвищення її конкурентоспроможності. Це потребує комплексного підходу та спільних зусиль держави, бізнесу та міжнародних партнерів.

Інформаційні джерела

1. Обов'язковість ESG-звітування в Україні: точка зору. URL: <https://ibuhgalter.net/material/1265/25459>

2. 96% опитаних компаній в усьому світі готують звітність про сталий розвиток та ESG. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/media/press-releases/2022/11/devyanosto-shist-vidsotkiv-kompaniy-svitu-zvituyut-pro-stalyy-rozvytok.html>

3. Kashchena N., Nesterenko I. Accounting engineering and digital tools for modeling the accounting and analytical support system for environmental safety management. Роль та значення бухгалтерського обліку, оподаткування, аналізу та контролю у підтримці інноваційно-інвестиційної активності підприємств для створення продукції з високим ступенем доданої вартості та сприяння післявоєнному відновленню економіки України : кол. моногр.; за заг. ред. Т. С. Гайдучок. Житомир : Поліський національний університет, 2024. С. 173-192. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/46953>